

О ЈЕДНОМ ВУЛГАРИЗМУ У ЧЕШКОМ ЈЕЗИКУ И ЊЕГОВИМ ЕКВИВАЛЕНТИМА У СРПСКОМ И ЕНГЛЕСКОМ

Рад се бави вулгаризмом *kurva* у чешком језику и његовим еквивалентима у српском и енглеском језику. На материјалу Чешког националног корпуса (*Český národní korpus*) анализира се семантика и функција дате лексеме, са посебним освртом на њену секундарну функцију узвика. На основу примера из књижевних дела и филмских титлова, који су обухваћени корпусом, утврђују се еквиваленти у српском и енглеском језику. Резултати истраживања се упоређују са постојећим лексикографским дефиницијама у једнојезичним и двојезичним речницима и указује се на могућности њиховог прецизирања или допуне.

Кључне речи: вулгаризам, семантика, функција, чешки језик, српски језик, енглески језик, еквивалент, Чешки национални корпус.

The paper discusses the vulgarism *kurva* in the Czech language and its equivalents in Serbian and English. The semantics and function of the given lexeme are analyzed on the material of the Czech National Corpus (*Český národní korpus*), with special reference to its secondary function of interjection. Based on the examples from literary works and film subtitles, which are included in the corpus, the equivalents in Serbian and English are determined. The research results are compared with the existing lexicographic definitions in monolingual and bilingual dictionaries and the possibilities of their specifying or addition are pointed out.

Keywords: vulgarism, semantics, function, Czech language, Serbian language, English language, equivalent, Czech National Corpus.

1.

Заступљеност вулгаризама у општим речницима, било једнојезичним или двојезичним, ограничена је и уско повезана са социјалним табуом и императивом неговања језичке културе. Међутим, одсуство таквих лексема у лексикографским изворима може отежати разумевање контекста код оних корисника који усвајају страни језик, а то је посебно случај данас када су вулгаризми саставни део не само усменог него и писаног језика.

Повод за истраживање семантике и функције вулгаризма *kurva* у чешком језику јесте одсуство једног значења ове лексеме у двојезичном чешко-српском речнику. Наиме, у процесу конверзије именица прелази у узвик, губи граматичке категорије изворне врсте речи, преузима особине и функцију узвика, а суштински се мења и њено значење. С обзиром на то да у српском језику не можемо говорити о истој појави у вези са еквивалентном лексемом *kurva*, сматрамо да је утврђивање еквиваленције од значаја.

2.

Када говоримо о вулгаризмима, потребно је на почетку нагласити да их посматрамо онако како су дефинисани у енциклопедијском речнику *Nový encyklopedický slovník češtiny*: „Výrazy vyjadřující negativní a zároveň emotivní postoj mluvčího k člověku či věci, nesoucí expresivní odstín hrubosti či obhroublosti. Jejich užití je ve většině komunikačních situací považováno za nevhodné a narušující jazykovou etiketu. Jsou pokládány za jeden z prostředků verbální agrese, a to přímé, objevují-li se jako prostředek nadávání, urážení, proklínání apod., nebo nepřímé, objevují-li se jako 'neslušná' expresivní varianta pojmenování neutrálního.” (Jelínek 2017). Не узимамо дакле у обзир дефиницију у ширем смислу коју наводи Д. Шипка, наима, да се термин „може односити на врло широку категорију супстандардне лексике која сведочи о нижем културном статусу особе која ју користи (нпр: сторе:завесе, пива:пиво и сл.)” (Шипка 2011: 21).

У претходним истраживањима вулгаризми су проучавани лингвистички и интердисциплинарно, у чешком језику у појединачним радовима, нпр. (Čermák 2001; Lotko 2009; Uličný 2009; Nejedlý 2015–2016; Ludwicki et al. 2018; Šmelík et al. 2019), а у српском језику у оквиру монографија (Шипка 2011), тематских зборника (Богдановић ed. 1998; Марковић ed. 2017) и појединачних чланака (Ristić 2010; Цвијовић 2012; Стојановић 2014). Од контрастивних истраживања можемо поменути анализу опценог дискурса у балканским језицима (Мутавцић et al. 2015) и у француском и српском језику (Jovanović 2016), као и транслатолошке студије италијанског и српског језика (Moderc et al. 2017, 2019). Запажамо да је овим језичким појавама много више пажње посвећено у српском језику.

3.

Лексема *kurva* дефинисана је у етимолошком речнику чешког језика (Rejzek 2001) *vulg. prostitutka* уз напомену да је присутна у свим словенским језицима, те да води порекло од лексеме *kur* (кокош). В. Махек (Machek 1997) пак у свом етимолошком речнику заступа становиште да је ова лексема настала скраћивањем од *kur[orpъt]ьva*, данас *koroptev* (јаребица), као и да потиче још из прасловенског језика.

Када говоримо о секундарној функцији истраживане лексеме, која је прагматичка, она није забележена у најобимнијим општим речницима чешког језика. Нпр. у речнику *Slovník spisovného jazyka českého* (Havránek et al. 1960–1971) (даље SSSJČ) стоји: *kurva vulg. 1. prostitutka, nevěstka; 2. nadávka ženě n. muži*, а слично и у речнику *Příruční slovník jazyka českého* (Hujer et al. 1935–1957): *kurva vulg. prostitutka, nevěstka; nadávka ženské, zejm. svobodné*.

Најзад, у речнику *Slovník nespisovné češtiny* (Hugo et al. 2006) семантика лексеме је дефинисана и на основу конверзивног значења које је забележено под бројем 3: *kurva vulg. 1. prostitutka, event. žena často střídající partnery (žijící sexuálně promiskuitním životem). To jsem si vzal pěknou kurvu!*; 2. *nadávka, označení ženy, dnes možná častěji i muže vyjadřující silnou nesympatii. A na tyhle kurvy v civilu makáme.*; 3. *zaklení. Kurva, Juraji, nesar Boha!* Уколико то значење посматрамо са становишта творбе речи, можемо говорити о конверзији у ши-

рем смислу¹, наине о преласку пунозначне речи у непунозначну, на основу ког настаје мотивирани секундарни узвик.

Конверзивно значење забележено је и у интернетском речнику *Internetový slovník současné češtiny*² на следећи начин: *kurva*² *citosl. (vulg.) vyjadřuje zlost (zaklení). Co tady, kurva, děláš?! Kurva, ten mě zas tak nasral.*

Лексему *kurva* у секундарној функцији не налазимо у граматицима чешког језика, осим у граматици *Velká akademická gramatika spisovné češtiny*, у којој се сврстава у емоционалне узвике који „slouží k vyjádření pocitů, citů, nálad, prožitků a postojů [...]” (Štícha 2018: 98). О њој пише и Ф. Чермак (Čermák 2010: 120–121) у својој монографији *Lexikon a sémantika*, увршћујући је у псовке и клетве, о којима каже: „Nadávký [...] jsou pragmatické lexémy adresované druhému, mluvčí jimi negativně hodnotí posluchače, a to různou silou [...] Kletby jsou, na rozdíl od přímo adresovaných nadávek (kde adresátem je posluchač), neadresné, resp. vůči posluchači nepřímou adresné a často využívají, kde je to možné, i stejné lexémy jako nadávky.” Као илустрацију реченог, наводи између осталог примере *Ty kurvo!* и *Co to kurva děláš!*. О комуникативној употреби дате лексеме говори и О. Улични (Uličný 2009: 43), наглашавајући да употреба у номинативу и без пропратне заменице (*ty kurvo*) сигнализира функцију узвика а не увреде, а Е. Лотко (Lotko 2009: 50) је карактерише као поштапалицу у конверзацији.

Дефиниција значења лексеме курва у општим речницима српског језика врло је слична чешкој, па се тако у *Речнику српскога језика* (Вујанић et al. 2011) издвајају следећа значења: *курва ж. пеј. 1. она која живи неморално, која се одаје блуду, блудница; проститутка; 2. особа непоузданог, превртљивог карактера; лукава особа; 3. (често с атрибутом "мушка") а. женскоарош, курвар. б. као ублажена или шаљива погрда: мангуп, неваљалац, обешешак, те у Речнику српскохрватскога књижевног језика (Стевановић et al. 1967–1976): *курва ж. вулг. 1. блудница, проститутка; 2. погрд. мушкарац кукавица, без карактера.**

У српском језику дата лексема не врши функцију узвика, али се њена семантика и употреба анализирају у истраживањима о псовкама и погрдним речима уопште, те је нпр. Д. Цвијовић (2012: 313) увршћује у „слабе вулгаризме”³, Ј. Јовановић у погрдне називе „на основу склоности/активности у интимним односима” (2021: 144), С. Ристић у структурни тип псовки-инвектива (Ristić 2010: 209).

¹ Конверзију дефинише *Mluvnice češtiny* (Dokulil et al. 1986: 201) као „[...] přechod slova (lexému) z jedné slovnědruhé kategorie do druhé bez jakékoli změny kmene i (vnější) tvaroslovné formy, zvaný obyčejně konverze v užším n. vlastním smyslu. [...] V širším smyslu sem však zahrnujeme i takový slovnědruhový přechod, při němž se cílové slovo liší od výchozího výrazu po stránce kvantitativní. Jde tu o přechod [...] jednotlivého tvaru ohebného slova v samostatné slovo jiného slovního druhu.”

² Доступно на <https://www.nechybujte.cz/slovník-soucasne-cestiny/kurva?.02.05.2022>.

³ Ауторка сматра да се се овај вулгаризам не односи „на властито тело и његове функције” (који по њеним речима спадају у јаке вулгаризме), па „забрана није узрокована осећајем стида, већ социјалним статусом”. Ми вулгаризме не делимо према интензитету, него у оквиру вулгаризама издвајамо опscene речи. Вид. нап. 6.

Што се тиче преводне еквиваленције у двојезичним речницима чешког и српског језика она следи принцип описа једнојезичних општих речника, па тако у *Чешко-српском речнику* стоји: *kurva* ж. вулг. *курва* (Качаник et al. 2001) (даље ЧСР), а *Srbocharvátsko-český slovník* наводи: *kurva* ž. vulg. *kurva*, též jako *nadávka* (Jeníková et al. 1982).

4.

У наставку истраживања ћемо посветити пажњу анализи преводне еквиваленције и покушати да утврдимо који изрази представљају најпрецизнији српски еквивалент.

За потребе контрастивне анализе користили смо материјал електронског корпуса чешког језика (*Český národní korpus*⁴), и то две његове апликације. Прва о којој ћемо говорити је апликација *Treq* (Vavřín et al. 2015) која представља двојезичну базу података преводних еквивалената засновану на паралелном корпусу *InterCorp*. Чешко-српске преводне еквиваленте могуће је претраживати у две колекције, од којих једна обухвата књижевна дела (*jádro*), а друга филмске титлове (*titulky*).

У резултатима претраге упита *kurv*⁰%⁵ на основу укупног појављивања у обе колекције највишу фреквенцију има управо значење које је везано за функцију узвика, у српском језику заступљено еквивалентима који су такође вулгарни, а чак спадају у опцене изразе⁶: *срање*, *јebоте*, *јebено*, *јeби га*, *курац*, *јebем ти*. Тек на седмом месту налази се именички облик и његов формални и семантички еквивалент у српском.

Присуство лексеме *kurva* се знатно разликује у појединачним колекцијама, с обзиром на то да у резултатима има нешто више од 100 примера из књижевних дела, док примера из титлова у датом корпусу има преко 5000. Наиме, у лепој књижевности преовлађује примарна семантика лексеме, док је у колекцији титлова знатно чешће конверзивно значење.⁷

На основу увида у контекстуалне примере из колекције књижевних дела примећујемо мањи број примера који имају чешки језик као полазни (приме-

⁴ Доступно на <https://www.korpus.cz/>.

⁵ Наведени знак за проценат, који се може додати на непотпуну форму речи, заступа произвољно слово или део речи и омогућава сложенију претрагу са резултатима који обухватају све облике присутне у корпусу.

⁶ Дефиницију опценних речи, онако како их ми у раду посматрамо, даје Д. Шипка (2011: 20–21): „Да би лексема била опцена неопходно је да постоји њена садржинска или формална повезаност са сексуалним и/или екскреционим пробавним активностима и органима који у њима учествују, а да се не ради о еуфемизмима.”

⁷ Апликација *Treq* је збирка аутоматски сачињених двосмерних двојезичних речника у којој се на једној страни налазе сви језици присутни у Корпусу, а на другој страни чешки, енглески и шпански језик. Због тога треба нагласити да се не ради увек о директним чешко-српским еквивалентима, а посебно то није случај у колекцији титлова, где је полазни језик најчешће енглески. Дакле, појављивање дате лексеме у чешком, као и у српском, директно је повезано са примерима у језику оригинала, те смо за потребе утврђивања еквиваленције користили и другу апликацију – *KonText*, о којој ћемо такође говорити у раду.

ри 1–4), одн. лексема *kurva* чешће представља преводни еквивалент са српског језика (5–9).

(1a) [...] a ty ženské, když viděly svého muže, tak vypukly v ohromný smích, řvaly smíchy, zatímco ten mužský koulal očima a vykřikoval, vy **kurvy**, vy svině, počkejte, až se vyprostím, zabiju vás do země jako hřebík. (Hrabal 1993)

(16) [...] a te žene, kada su videle svog muškarca, prasnule su u smeh, vrištale su od smeha, dok je taj muškarac kolutao očima i vikao na njih: **kurve** jedne, krmače, sačekajte dok se oslobodim, zakucaću vas u zemlju kao eksere. (Hrabal 2005)

(2a) V jiné performance představuje Ester **kurvu**, která obcuje se zapáleným ohněm, jehož pokušení se snaží uniknout. (Viewegh 1994)

(26) U drugoj perfomansi Ester predstavlja **kurvu** koja opšti s vatrom pokušavajući da izbegne iskušenje. (Viveg 1999)

(3a) Příliš mu nezáleželo na tom, komu, ale nejraději by byl snad přece jen potrestal toho boháče anebo dal pár pohlavků té pěkné **kurvě**, co se vylíhla ze své matky tak podivuhodně zdařile. (Lustig 1990)

(36) Nije mu bilo mnogo važno koga, ali, ipak, najviše bi voleo da kazni ovog bogataša ili da zalepi nekoliko šamara ovoj finoj **kurvi** koja se tako začuđujuće uspešno izlegla iz svoje majke. (Lustig 2002)

(4a) Naše škola, naše výchova ukládá mladým lidem trýznivý pocit méněcennosti; při první příležitosti bude na něj mládí reagovat překompenzovaným sebecitem a mesiánským horováním. Anebo podlehne kterékoliv staré politické nebo kulturní **kurvě**, která mu bude na rohu lichotit: „Pojď se mnou, já tolik miluju mládí a tolik od něho očekávám! Splním všechny tvé sny a učiním tě mužem [...]”. (Čapek 1991)

(46) Naša škola, naše vaspitanje, nameću mladim ljudima mučno osećanje manje vrednosti; u prvoj prilici mladi će na njega reagovati prekompenzovanim samoosećanjem i mesijanskom gorljivošću. Ili će podleći bilo kojoj staroj političkoj ili kulturnoj **kurvi** koja će mu na čošku laskati: „Pođi sa mnom, ja toliko volim mladost i toliko od nje očekujem! Ispuniću sve tvoje snove i načiniću od tebe muškarca [...]”. (Čapek 2001)

(5a) Ona je bila lučka **kurva**. (Kiš 1990)

(56) Byla prostě přístavní **kurva**. (Kiš 1995)

(6a) „Kakva nezahvalna **kurva**.” „A koja **kurva** nije nezahvalna”, zaključio je jedan od uskraćenih. (Ćirić 2002)

(66) „Pěkně nevděčná **kurva**.” „A která **kurva** není nevděčná”, usoudil jeden ze zarmoucených. (Ćirić 2012)

(7a) [...] po nekoj njemu nerazumljivoj logici, i opet je on kriv za nešto što su negde u svetu uradili njegovim zemljaci Italijani sa kojima on već odavno nema nikakve veze. Tada neko od turskih mladića vikne: - 'Očeš, **kurvo**, Tripolis? (Андрић 1967)

(76) [...] podle nějaké nepochopitelné logiky, už zase on může za něco, co někde ve světě provedli jeho italský krajané, s nimiž už dávno nemá žádné styky. Někdo z tureckých mladíků vykřikne: „Chtěl bys, ty **kurvo**, Tripolis?”. (Andrić 1987)

(8a) Pa ova **kurva** Rumunija što ćuti. (Ћосић 1976)

(86) A pak ta **kurva** Rumunsko, co mlčí! (Ćosić 1976)

(9a) Deco slatka, da vi vidim šta će da vi bidne sutra. Dabogda mi živi crvi iz očiju i ušiju ispadali ako bi vi nešto noćas naplatila, da ne moram zbog sudbinu. Neće **kurva** da se okaže dok se ne plati. (Тосић 1976)

(9b) Děti moje sladké, ukažte, ať se podívám, co s váma zejtra bude. Ať mi živí červi vypadají z očí i uší, jestli bych od vás dneska něco vzala, kdybych nemusela kvůli osudu. Ten se, **kurva**, nezjeví, dokud nezaplatíš. (Ćosić 1976)

У већини примера ради се о инваријантном значењу лексеме које представља негативну квалификацију женске особе (прим. 1–3, 5–6), а у примеру 7 је у исказу упућена увреда мушкарцу и то значење је у речницима наведено као варијантно. Негативна евалуација такође је употребљена у исказима у којима долази до метафоричног преноса значења на неживе појмове (прим. 4, 8, 9). Можемо закључити да су ови, и бројни други, примери формално и семантички подударни, дакле, преводни еквиваленти у корпусу се поклапају са лексикографским еквивалентима у двојезичним речницима.

У извесном броју примера се лексема *kurva* јавља као семантички еквивалент у примерима који садрже псовку у функцији увреде у српском језику (10–14), или пак узвик незадовољства (15).

(10a) Nemci su već bili na nekoliko koračaja od njega. Ču podnarednika Denču: **Majkata ti švapska!** (Тосић 1976)

(10b) Němci na pár kroků od něho a slyšel četaře Denču: **Kurvy německý!** (Ćosić 1976)

(11a) Šta se ovo radi, Gojko? Streljaju vojne begunce, moj Aleksa. Zar to još čine, **bogovu im majku!** (Тосић 1976)

(11b) Co se to děje, Gojko? Střilejí vojenské zběhy, Alekso. To s tím ještě nepřestali, **kurvy mizerný?** (Ćosić 1976)

(12a) Između dva napona, on se najzad osvrte. „Čekaš, **nanicu ti geliptersku?**” „Čekam”, kažem. (Михајловић 1968)

(12b) Mezi dvěma záchvaty se konečně ohlídne. „Čekáš, **kurvo?**” „Čekám.” (Михајловић 1979)

(13a) „... Ivan je u pravu! Vi, potporučniče, ne znate šta vojnici govore. Mislim da je besmisleno žrtvovanje ostatka naše čete.” „Marš napolje! Marš! **Seju vam studentsku!**” (Тосић 1976)

(13b) ... Ivan je v právu. Vy, podporučíku, nevíte, co říkají vojáci. Myslím, že je nesmyslné obětovat zbytek naší roty. Marš ven! Marš! **Kurva ségra**, bando studentská mizerná! (Ćosić 1976)

(14a) Vide li se Švabama glave, da ih gađamo u glave? Kako da mu pogodiš glavu, **jarko mu sunce**, kad se on sagao i krije se iza žene? (Тосић 1976)

(14b) Jsou Rakušákům vidět hlavy, abychom jim mohli střílet na hlavy? Jak se mu můžeš trefit do hlavy, **kurva**, když se přikrčil a schovává se za ženskou? (Ćosić 1976)

(15a) Nas će, braćo, Bugari da srede, pazite šta vi kažem. Ovi dana mislim nešto, **bre** ljudi, što sam moro da se rodim? (Ђосић 1976)

(156) Bulhaři nám dají co proto, já vám povídám. Pořád tydle dny přemejšlím, **kurva**, proč jsem se vůbec musel narodit? (Ćosić 1976)

Потребно је нагласити да су типизиране псовке у српском језику које садрже или имплицирају глагол сексуалног општења с мајком и сл. изашле из употребе у савременом чешком језику. Оне углавном могу бити преведене вулгаризмом *kurva*, међутим, наведени примери представљају еуфемизирану конструкцију, својеврсну елипсу опсценог садржаја. Због тога је потребно пажљиво анализирати цео контекст, што су преводиоци свакако и учинили, али у неколико примера нам се чини да употребљен израз не одговара сасвим оригиналу. Нпр. сматрамо да би прецизнији превод псовке *наницу ти гелинтерску*⁸ гласио *parchante*⁹ *jeden (mizernej)*, дакле, употребили бисмо погрдно а не вулгарну реч. Израз *ceju vam studentску* свакако не бисмо превели синтагмом *kurva sé-gra*, јер у поређењу са српским контекстом нема исту конотацију и чини нам се пренаглашеном, те је по нашем мишљењу сасвим довољна евалуација коју је преводилац употребио – *bando studentská mizerná*. Слично је и у реченици (15a) у којој уопште није употребљен вулгарни израз. *Bre* се у реченицама српског језика дефинише као узвик за скретање пажње на оно шта се каже, у љутњи, уз претњу, у чуђењу, а стилски квалификатор није наведен. С обзиром на то, мислимо да би узвик *bre* било боље превести *k čertu/ksakru/sakra*¹⁰, пошто наведени еквиваленти такође спадају у узвике, али не и у вулгаризме.

Друга поменута апликација у којој смо истраживали еквиваленцију назива се *KonText* (Machálek, 2014), а реч је о основном алату за рад у Корпусу, у ком је између осталог могуће претраживати податке у више језика истовремено. Ми смо користили корпус *InterCorp verze 13* (Rosen et al. 2020; Klégr et al. 2020; Adamovičová et al. 2020), са чешким језиком као полазним и енглеским и српским као циљним језицима.

Убацивањем упита *kurva* у поље за претрагу добили смо у паралелним конкордансама свега тридесетак појављивања ове лексеме у примерима из књижевних дела, док преко 8.500 чине примери из филмских титлова. Примери у обе колекције обухватају примарно значење лексеме *kurva* у око 300 појавница. У енглеском језику преовлађује еквивалент *whore*¹¹, а у српском језику се ради

⁸ *Beogradski frajerski rečnik* (Imami 2003) (даље BFR) реч *гелинтер* дефинише као „пробисвет”, а *Rečnik srpskog žargona* (Gerzić 2012) (даље RSŽ) као „мангуп”.

⁹ У SСЈС: 1. *vulg. nemanželské dítě; dítě vůbec*; 2. *nadávka (i dospělým lidem)*, а у ЧСР под 2. *погрд. мангуп, неваљалац, копиле*.

¹⁰ Сва три израза можемо превести *до ђавола, до врага, проклетство*. Нпр. у ЧСР: *sakra* *узв. до ђавола!, до врага!; k čertu! до ђавола!, до врага! к врагу!*

¹¹ Дефиницију наводимо из речника *Merriam-Webster Dictionary* (Merriam-Webster 2022) (даље M-WD): 1. *somewhat old-fashioned a person who engages in sexual intercourse for pay, prostitute*; 2. *offensive a promiscuous or immoral woman*; 3. *a male who engages in sexual acts for money*; 4. *a venal or unscrupulous person*. Као што видимо, значења се сасвим поклапају са онима у општим једнојезичним речницима чешког и српског језика.

о дивергенцији са еквивалентима *курва*, *курава*¹², *курветина*, *проститутка*, *дроља*, *дролјица*, од којих је само први фреквентан, а остали су заступљени са свега неколико примера или чак само једним примером.

(16a) *Budu chodit s kurvama jako dřív.* (Hemingway 1945)

(16б) I will go with the **whores** as always. (Hemingway 1985)

(16в) *Ići ću s kurvama kao i uvek.* (Хемингвеј 1968)

(17a) *Ty kurvo, pojd' sem!*¹³

(17б) You **whore**, come here!

(17в) **Kurvo**, dolazi ovamo!

(18a) *Ty mužská kurvo!*

(18б) Man **whore!**

(18в) *Muška kurva!*

(19a) *Kudrnaté Kurvy.*

(19б) Afro **Whores.**

(19в) Afro **Kurave.**

(20a) *Tobě nestačily problémy se zákonem, tím, že jsi kurva, že?*

(20б) You'd think you were in enough trouble with the law already, being a **whore**, wouldn't you?

(20в) *Pa, ti već imaš dovoljno problema sa zakonom, s obzirom da si kurvetina, zar ne?*

(21a) *Je to přece kurva.*

(21б) She's a **whore.**

(21в) *Ona je prostitutka.*

(22a) *Znělo to jako kdyby jsi byla nějaká kurva.*

(22б) It sounded like you were a skanky **whore.**

(22в) *Zvuči kao da sam se obraćao nekoj drolji .*

(23a) *Polovička těchhle kurev pracuje pro Vietkong.*

(23б) Half of these gook **whores** are officers in the Viet Cong.

(23в) *Polovina ovakvih droljica su oficiri Vijet Konga.*

У примерима преовлађује негативна евалуација женске особе (16–17, 19–23), док је занемарљив број исказа у којима се пејоративно карактеришу мушкарци (18).

¹² Ову реч бележи RSŽ: 1. *prostitutka*. v. *kurva*; 2. *loša, beskarakterna osoba, podlac*, а и BFR: *starija prostitutka /sažimanje (kur)va i kr(ava)/*. Није нам познато да се ова лексема користи у метафоричном значењу под 2, нити да означава старију особу, а примери које налазимо на интернету представљају само инвективе уопштено за жену блудницу или проститутку, управо онако како бисмо и ми употребили дати израз.

¹³ Необележени примери су из колекције титлова.

Рекли смо да употреба лексеме *kurva* у функцији узвика подразумева конверзију у другу врсту речи, губљење именичких граматичких категорија, на основу чега лексема постаје недеклинабилна и употребљава се искључиво у облику номинатива. Такође, долази до њене десемантизације и у исказима није могуће извести значење употребљеног узвика из примарног значења.

Што се тиче њених енглеских еквивалената у корпусу, многоструко већи проценат у односу на друге има опсцена реч *fuck*¹⁴. У примерима је употребљен именички облик, а на основу лексикографске дефиниције утврђујемо да је у секундарној семантичкој реализацији (знач. под 3) лексема у функцији узвика са наведеним синонимом *damn* (до ђавола), те да је у конструкцији са одређеним чланом *the*, који ту сам по себи нема значење него само интензивира семантику лексеме, вулгарна али не опсцена реч, како је квалификована у инваријантном значењу. Занимљиво је да је у преводном чешко-енглеском речнику (Poldauf 1986) обухваћена ова функција чешке лексеме са поменути лексикографским еквивалентом: *kurva f. vulg. whore; sprostě o ženě bitch, o muži bastard; kurva! vulg. fuck!*

Преводни еквиваленти у српском језику не односе се директно на чешку лексему, него на еквивалент у енглеском, али семантички се са њом поклапају: *kurva* : *fuck* : *јebоте/јeбо те*¹⁵, *који курац*¹⁶, *бре, јeбем ти*¹⁷, *срање*¹⁸, *јeбига*¹⁹, *до кураца*²⁰, *у курац*²¹, *да му јeбем*²², *јeбему*²³, *јeбеш га*²⁴, *зајeби*²⁵, *у пичку*

¹⁴ У М-WD: *noun* 1. usually obscene an act of copulation; 2. usually obscene a sexual partner; 3. a. usually vulgar damn; b. usually vulgar used especially with the as a meaningless intensive; 4. usually vulgar fucker. *Rečnik anglo-američkog slenga* (Gerzić 2002) (даље RAAS) именицу даје под бр. 3: *jebi ga!* У *Енглеско-српском и српско енглеском речнику сленга* (Хлебец 2006) (даље РСл) стоји: 3. *Јebоте!* (узвик за љутњу), а један од примера *What the fuck is he doing here? Ког кураца он ту ради?* Овај преводни еквивалент налазимо даље у реченицама (25в, 28в, 31в, 32в).

¹⁵ BFR: *jebo te! (jebote!)* 1. *pobogu!*; 2. *strašno!*; 3. *da ne veruješ!*; *auh!* У ниже наведеном примеру (24в) ради се о инваријантном значењу.

¹⁶ BFR: *koji kurac... ! kog đavola?!.* Наведени пример (25в) можемо изразити синонимично *Шта је ког ђавола ово?*

¹⁷ BFR: *do đavola.*

¹⁸ BFR: 1. *ne valja ništa!*; 2. *do đavola! /eng. kalk „shit“/.*

¹⁹ RSŽ: *uzvik ljutnje/žaljenja.* BFR: *jebi ga (ili jebiga!)* 1. *do đavola*; 2. *šta da ti kažem*; 3. *ništa od toga.* У примеру (29в) се ради о инваријантном значењу.

²⁰ RSŽ: *do đavola!*

²¹ BFR: *do đavola!*

²² BFR: *ne znam.* Израз је у датом примеру (28в) употребљен у другачијем контексту и у функцији узвика, те бисмо га описали онако како стоји у нап. 21.

²³ У наведеним речницима жаргона не налазимо овај облик, значење бисмо описали исто као у нап. 21.

²⁴ BFR: 1. *šta ćeš!*; 2. *mani ga se!* У примеру (33в) употребљено је у инваријантном значењу.

²⁵ BFR: *zajebi (...)! ostavi na miru!* У сличним изразима у речнику дају се синонимични изрази као нпр. *доста о томе, мани се тога, пусти то* и сл. Пример (34в) преформулисали бисмо као *мани ме итјенета!*

*материну*²⁶. Највећу фреквенцију има први израз, са преко 300 појавница, који се и по инваријантном значењу поклапа са енглеским појмом. Други по реду има нешто више од 100 појавница, а 5 еквивалената на крају низа заступљено је само једним примером. Употребљени су опсцени изрази, осим једног – *бре*, о ком смо претходно говорили. Глаголи и именице су, као и чешки пандан, конвергирали у узвике и речце у датим окамењеним облицима, а губљење граматичких категорија потврђује се и спојеним писањем.

(24a) Proč ne, **kurva**?

(24б) Why **the fuck** not?

(24в) **Jebote**, zašto?

(25a) Co to **kurva** je?

(25б) What **the fuck** is this?

(25в) **Koji** je ovo **kurac**?

(26a) Vstaň, **kurva**!

(26б) Stand **the fuck** up!

(26в) Ustaj, **bre**!²⁷

(27a) Co to **kurva** děláš?!

(27б) What **the fuck** are you doing?!

(27в) Šta radiš to?! **Jebem ti**!

(28a) **Kurva**!

(28б) **Fuck**!

(28в) **Sranje!**/**U kurac!**/**Da mu jebem!**/**Jebemu!**

(29a) **Kurva**! (McEwan 2003)

(29б) **Fuck**! (McEwan 2002)

(29в) **Jebi ga**! (Makjuan 2003)

(30a) Kde **kurva** je?

(30б) Where **the fuck** is he?

(30в) Gde je on **jebiga**?

(31a) Kam **kurva** jedeme?

(31б) Where **the fuck** are we goin'?

(31в) Gde **do kurca** idemo?

(32a) **Kurva**.

(32б) **Fuck**.

(32в) **U kurac**.

(33a) **Kurva**, všichni jsme stříleli v kasínu, tak můžem i tady.

²⁶ У BFR је значење у реченици (35б) наведено у варијантама *марш/гони га/носи се/иди/у [...]* и објашњено описом *да се носиш/носи се/иди/до ђавола*.

²⁷ О узвику *бре* говорићемо касније у вези са неутрализацијом вулгаризама у преводу.

- (336) **Fuck it.** We shot everybody in the casino, let's start shooting each other.
 (33в) **Jebeš ga!** Pobili smo sve u kazinu, sada ćemo i međusobno.
 (34a) Na co je mi, **kurva**, štěně?
 (346) What **the fuck** I want with a puppy?
 (34в) **Zajebi** štene.
 (35a) **Kurva**, už vypadni.
 (356) Get **the fuck** out of here.
 (35в) Goni se **u pičku materinu**.

На другом месту налази се енглески еквивалент *shit*²⁸, али са упола мање појавница. У речничкој дефиницији једног од варијантних значења ове лексеме стоји да се користи као узвик, стилски маркиран као вулгаран. Највише примера у српском језику садржи именицу *срање*²⁹ која представља формални еквивалент енглеском пандану како по свом инваријантном значењу тако по функцијама у контексту, док се у чешком језику постојећи супстантивни дериват од глагола који означава екскреционе радње (*srát* : *srani*) не употребљава у датој функцији, коју, дакле, заступа поново лексема *kurva*. Следе у веома малом броју претходно поменути еквиваленти *jebote* и *jebiga*.

- (36a) A **kurva!**
 (366) Holy **shit!**
 (36в) **Sranje!**
 (37a) Tak **kurva**, Fieldingu, sežeň mi jinou práci.
 (376) Well, then, **shit**, Fielding. Get me another job.
 (37в) **Sranje**, Filding, nađi mi drugi posao.
 (38a) Já to nebyl, **kurva!**
 (386) It wasn't me, **shit!**
 (38в) Nisam ja, **jebote!**
 (39a) **Kurva!**
 (396) **Shit!**
 (39в) **Jebiga!**

Анализираном узвику у чешком језику је у многим примерима еквивалент енглески опсцени израз *fucking/fuckin*³⁰, употребљен у функцији атрибута или

²⁸ M-WD: noun 1. a. vulgar bodily waste discharged through the anus, feces, excrement; b. vulgar an act of defecation; [...] 6. vulgar used as an interjection. *Slovník anglického slangu* (Kraus 2004) даје опис значења: *vujadřuje hněv, nechut', netrpělivost*, али без чешког еквивалента.

²⁹ Вид. нап. 18.

³⁰ M-WD: *fucking adjective or adverb vulgar damned, used as an intensive*. Речник *The Routledge Dictionary of Modern American Slang and Unconventional English* (Dalzell 2018)

пак адвербијала. Мада најчешће у функцији атрибута, енглески израз није нужно у контексту сигнализатор негативне евалуације појма који иза њега следи, већ се користи као интензификатор. То се може најбоље видети на примерима у којима лексема стоји уз глагол (44б–47б). Препознавши то, преводиоци на чешки језик употребили су узвик. У српском језику најфреквентнији еквивалент је придев *јebene/a/o*³¹, дакле, ради се о формалном еквиваленту, мада би, сходно претходно реченом, прецизнији еквиваленти били они који се појављују у мањем броју а управо имају функцију узвика: *јebига*³²/*jebi ga*, *јebem ти/јebемти*, *бре*.

- (40a) Zlomil jsi mi **kurva** nos!
 (40б) You break my **fuckin'** nose!
 (40в) Slomio si mi **jebeni** nos!
 (41a) Jaká **kurva** chemikálie?
 (41б) What **fuckin'** chemical?
 (41в) Kakva **jebena** hemikalija?
 (42a) Dej mi **kurva** kameny!
 (42б) Give me the **fuckin'** stones!
 (42в) Daj mi **jebeno** kamenje!
 (43a) Už je asi **kurva** mrtvej!
 (43б) He ,s probably **fucking** dead!
 (43в) Verovatno je mrtav, **jebiga**!
 (44a) Tak **kurva** dělej něco!
 (44б) **Fucking** do something, okay?
 (44в) Uradi nešto **jebiga**, u redu?
 (45a) Larro, **kurva** drát, pomoz mi!
 (45б) Larra, **fuckin'** help me!
 (45в) Larra, pomoz mi, **jebem ti**!
 (46a) Dělej **kurva**!
 (46б) **Fucking** do it!
 (46в) Uradi to, **jebem ti**!
 (47a) Pust' mě, **kurva**, odsud!
 (47б) **Fucking** let me out !

наводи лексему на следећи начин: *fucking adjective + adverb used as an attention-getting intensifier*. У RAAS под 2: *prokleti, jebeni (pojač. značenje)*.

³¹ BFR: 1. *gadan, strašan*; 2. *težak, mučan*; 3. *proklet*.

³² У РСЛ такође налазимо потврду нашег закључка, јер се примери контекстуалне употребе преводе нпр.: *I spent fucking hours looking for you!* *Јebига, сатима сам те тражио; Which fucking type? Јebига, коју mun?*.

- (47в) **Jebem ti**, pusti me napolje!
 (48a) Ted' **kurva** ne!
 (48б) Not **fucking** now!
 (48в) Ne sada **jebenti!**
 (49a) Seš tu, **kurva**, snad , abys mě furt votravoval?
 (49б) Were you put on this **fucking** earth to annoy me?
 (49в) Šta **bre** ti hoćeš, da me nerviraš?

У неким исказима у преводу на српски извршена је делимична или потпуна неутрализација вулгарног, одн. опсценог појма. Пошто су у питању титлови преузети из базе *Open Subtitles* у којој филмове преводе аматери који нису ограничени правилима професионалног аудио-визуелног превођења претпостављамо да није у питању цензура, али да се, поред других разлога специфичних код превођења титлова, може радити о аутоцензури. Преводац је могао да процени да би и у одсуству вулгаризма исказ остао експресиван, посебно у комбинацији са елементом визуелног доживљаја.

- (50a) Kdo tam **kurva** je?!
- (50б) Who **the fuck** is this?!
- (50в) Ko je, **do đavola**, to?!
- (51a) Co s tou děvkou **kurva** je?
- (51б) Šta je, **dovraga**, gaduri?
- (52a) Co ode mě **kurva** chceš?
- (52б) What **the fuck** do you want?
- (52в) Šta **dovraga** hoćeš?
- (53a) A **kurva**.
- (53б) Oh, **shit**.
- (53в) **Dodavola**.
- (54a) Co tady **kurva** děláte?
- (54б) What **the fuck** are you doing?
- (54в) Šta **pod milim Bogom** radiš ovde?!
- (55a) Dej to tam, **kurva**.
- (55б) Turn the **fuckin'** thing on.
- (55в) Upali **prokletinju!**
- (56a) **Kurva, kurva, kurva**.
- (56б) Oh, **fuck, fuck, fuck**.
- (56в) Sve **u majčinu**.
- (57a) Co to **kurva** je?

- (576) What **the fuck** is it?
(57В) Šta je ovo **koji moj**?
(58a) A **kurva**.
(586) Holy **shit**, dude.
(58В) **Majku ti**, ortak.
(59a) **Kurva**, co blbnu?
(596) What **the fuck** am I doing?
(59В) Šta **koji ...** ja radim ?
(60a) Co to **kurva** je!
(606) What **the fuck**!
(60В) Šta **koji ku...** ?
(61a) Jen mě nech **kurva** na pokoji.
(616) Just leave me **the fuck** alone.
(61В) Samo me ostavi na miru.
(62a) Co má být **kurva** toto?
(626) What **the fuck** is this?
(62В) Šta je ovo?
(63a) To si děláš **kurva** prdel.
(636) You're **fucking** kidding me.
(63В) Mora da se šališ.
(64a) Vystrašil jsi mě, **kurva**.
(646) You scared **the shit** out of me.
(64В) Preplašio si me.
(65a) Nech mě **kurva** být.
(656) Leave me **the fuck** alone.
(65В) Pusti me na miru **bre**!
(66a) O čem to kurva vlastně mluvíte?
(666) I mean, what **the fuck** are you actually talking about?
(66В) O čemu **bre** ti to?!
(67a) Co to **kurva** je?
(676) What **the fuck** was that?
(67В) Šta **bre** to bi?
(68a) Co **kurva** chcete?
(686) What do you **fuckin'** want?!
(68В) Šta hocete **bre**?!?

У изворном језику примери садрже опсцене речи *fuck*, *fucking*, *shit* које су, рекли смо, најчешћи енглески еквивалент чешке лексеме *kurva*. У српском

језику замењени су нпр. формулама које изворно спадају у клетве, али су у датим примерима десемантизоване и своде се на узречице, узвике изненађења, негодовања (50в–55в), или је у питању имплицитна псовка (56в–58в), или су пак вулгаризми цензурисани тачкама (59в, 60в), а у неким примерима и сасвим изостављени (61в–64в).³³ Такође, примећујемо незанемарљиву употребу узвика *бре* (65в–68в). Овај израз би, по нашем мишљењу, могао бити употребљен у већини наведених примера без промене значења, а било би извршено ублажавање вулгарних лексема у преводу, што је пожељно, посебно када се ради о филмским титловима. Ове стратегије, иако потичу од преводаца-аматера, представљају користан пример могућег третмана опсцених/вулгарних израза у речницима.

5.

На основу анализираних грађе можемо извести неколико закључака.

У примарној функцији се вулгаризам *kurva* у чешком језику користи најчешће за негативну евалуацију женске особе, а исто је и са њеним еквивалентима у српском и енглеском језику.

У функцији узвика чешка лексема изражава емоционалне реакције у оквиру одређене комуникативне ситуације (дакако, у нашој грађи у конструисаним дијалозима), као нпр. презир, љутњу, незадовољство, бес, страх, изненађење, разочарање, резигнацију. Видимо њено семантичко померање од псовке-увреде, у форми пунозначне речи са флексијом, која изражава субјективни став говорника и може бити упућена директно саговорнику или трећем лицу (*Ty kurvo! Ta kurva!*), према функцији псовке-узречице која губи флексију и пунозначност и служи да индиректно саопшти осећања говорника, а може бити употребљена и без присуства саговорника. У наведеној конверзивној функцији стоји као еквивалент према опсценим, одн. вулгарним изразима у енглеском и српском језику, и то у дивергентном односу.³⁴ Језичка средства у енглеском и српском такође се често користе у функцији узвика.

³³ О стратегијама замене табуизованих средстава пишу нпр. М. Шипка (2011: 24–25) и С. Ристић (2010: 209).

³⁴ С обзиром да је полазни језик у нашим истраживањима био чешки, очекиван је већи број еквивалената у енглеском и српском, али је исто тако чињеница да је само првих седам српских лексема наведених у табели ниже заступљено са више примера у корпусу.

ЧЕШКИ	ЕНГЛЕСКИ	СРПСКИ
<i>kurva</i>	<i>fuck</i> <i>shit</i> <i>fucking/fuckin'</i>	<i>јеботе/јебо те</i> <i>који курац</i> <i>бре</i> <i>јебем ти/јебем ти</i> <i>срање</i> <i>јебига/јеби га</i> <i>јебени/а/о</i> <i>до курца</i> <i>у курац</i> <i>да му јебем</i> <i>јебем му/јебему</i> <i>јебеш га</i> <i>у пичку материну</i>

Сама процена интензитета вулгарности псовке је субјективна и њен превод зависи од много језичких и ванјезичких фактора, тако да нама приликом анализе није био циљ да истакнемо неадекватне еквиваленте. Напротив, желели смо да скренемо пажњу на то да богата грађа из колекције титлова, превођених од стране аматера, даје вредан увид у употребу одређених израза у узусу.

У лексикографским изворима чешког и српског језика се примарна значења лексеме, како инваријантно тако и варијантно, сасвим подударају, а функција узвика није наведена у чешко-српском речнику, као што, уосталом, није ни у општим једнојезичним речницима чешког језика који су главни извори грађе за овај двојезични речник. По нашем мишљењу неопходно би било забележити и конверзивно значење ове лексеме, с обзиром на то да она, према истраживањима Ф. Чермака (Čermák 2010), спада у другу по реду најфреквентнију псовку у чешком језику. С обзиром на то да је концепција ЧСР рестриктивна према вулгаризмима, лексикографски еквивалент узвика *kurva* могао би нпр. гласити: 2. узв. вулг. до ђавола!, проклетство!. У прилог томе говори и чињеница да први предложени израз представља и најфреквентнији лексикографски синоним вулгарних израза, као што смо показали у самој анализи. Што се тиче једнојезичних речника чешког језика, ово ће значење највероватније бити уврштено у нови речник чешког језика (*Akademický slovník současné češtiny*³⁵) који је у изради и чија се грађа заснива у највећој мери на Чешком националном корпусу.

И најзад, видели смо да се на основу контрастивног истраживања може добити јаснија слика о анализираној језичкој јединици, о њеном значењу и употреби, а исто тако да се може проширити списак преводних еквивалената у сва три обрађивана језика.

³⁵ Доступно на https://ujc.avcr.cz/elektronicke-slovniky-a-zdroje/Akademicky_slovník_soucasne_cestiny.html.

Цитирана литература

- Богдановић, Недељко (ур.) Опсцена лексика. Ниш: Просвета, 1998.
[Bogdanović, Nedeljko (ur.) Opescena leksika. Niš: Prosveta, 1998]
- Јовановић, Јована. „Пејоративи у номинацији човека у српском језику”. Јужно-словенски филолог LXXVII, 1, 2021: 127–161.
- [Jovanović, Jovana. „Pejorativi u nominaciji čoveka u srpskom jeziku”. Južnoslovenski filolog LXXVII, 1, 2021: 127–161]
- Марковић, Јордана (ур.) Опсцена лексика у српском језику. Ниш: Филозофски факултет, 2017.
- [Marković, Jordana (ur.) Opescena leksika u srpskom jeziku. Niš: Filozofski fakultet, 2017]
- Мутавдџић, Предраг, Ана Сивачки. „Балкански језици и опсцени дискурс”. [У:] В. Мишић-Илић, В. Лопић (ур.) Језик, књижевност, дискурс. Језичка истраживања. Ниш: Филозофски факултет, 2015, 551–565.
- [Mutavdžić, Predrag, Ana Sivački. „Balkanski jezici i opsceni diskurs”. [U:] B. Mišić-Ilić, V. Lopičić (ur.) Jezik, književnost, diskurs. Jezička istraživanja. Niš: Filozofski fakultet, 2015, 551–565]
- Стојановић, Милица. „Опсцена лексика као маргинални лексички слој (на примерима из романа Д. Ненадића)”. [У:] В. Мишић-Илић, В. Лопић (ур.) Језик, књижевност, маргинализација. Језичка истраживања. Ниш: Филозофски факултет, 2014, 457–470.
- [Stojanović, Milica. „Opescena leksika kao marginalni leksički sloj (na primerima iz romana D. Nenadića)”. [In:] B. Mišić-Ilić, V. Lopičić (ur.) Jezik, književnost, marginalizacija. Jezička istraživanja. Niš: Filozofski fakultet, 2014, 457–470]
- Џвијовић, Драгана. „О вулгаризмима у Речнику српскохрватскога књижевног језика Матице српске”. [У:] С. Халиловић (ур.) Босанскохерцеговачки славистички конгрес I. Зbornik radova. Knj. 1. Сарајево: Славистички комитет, 2012, 309–317.
- [Cvijović, Dragana. „O vulgarizmima u Rečniku srpskohrvatskoga književnog jezika Matice srpske”. [U:] S. Halilović (ur.) Bosanskohercegovački slavistički kongres I. Zbornik radova. Knj. 1. Sarajevo: Slavistički komitet, 2012, 309–317]
- Шипка, Данко. Речник опсцених речи и израза. Нови Сад: Прометеј, 2011.
- [Šipka, Danko. Rečnik opscenih reči i izraza. Novi Sad: Prometej, 2011]
- Čermák, František. „Já vůl, ty vole / ty si vůl, to je vůl”. Čeština doma a ve světě 9, 1–2, 2001: 27–30.
- Čermák, František. Lexikon a sémantika. Praha: Nakladatelství Lidové noviny, 2010.
- Dokulil, Miloš, Karel Horálek, Jiřina Hůrková (eds.) Mluvnice češtiny I: fonetika, fonologie, morfonologie a morfemika, tvoření slov. Praha: Academia, 1986.
- Jelínek, Milan, Jarmil Vepřek. Vulgarismus. In: P. Karlík, M. Nekula, J. Pleskalová (eds.) CzechEncy – Nový encyklopedický slovník češtiny. Brno: Masarykova univerzita, 2012–2020. <<https://www.czechency.org/slovník/VULGARISMUS>, 2017> 23.04.2022.
- Jovanović, Ivan. О семантичком аспекту сексуалног чина у француском и српском језику”. [У:] В. Мишић-Илић, В. Лопић (ур.) Језик, књижевност, значење. Језичка истраживања. Ниш: Филозофски факултет, 2016, 243–254.
- Lotko, Edvard. „K otázce vulgarizmů, zejména v současné veřejné komunikaci”. Bohemica Olomucensia 1, 4, 2009: 49–55.
- Ludwicki, Antoni, Svatava Škodová. „Ty vole’ jako multifunkční komunikační prostředek v současné češtině”. Bohemistika 3, 2018: 219–246.

- Moderc, Saša, Maurizio Barbi. „Italijanski vulgarizam ‘cazzo’ i његово преводeње на српски језик”. *Живи језици : часопис за стране језике и књижевности*, 37, 1, 2017: 31–58.
- Moderc, Saša, Maurizio Barbi. Leksička varijacija ekvivalenata dijalektalnog vulgarizma mortacci u srpskom prevodu Pazolinijevog romana *Iskusni momci*. **Komunikacija i kultura online** 10, 2019: 38–51. <<https://www.komunikacijaiikultura.org/index.php/kk/article/view/396>>11.04.2022.
- Nejedlý, Petr. „Vulgarismy v lexikálním systému i v komunikaci”. *Český jazyk a literatura*, 66, 1, 2015, 5–13.
- Ristić, Stana. „Diskurs psovki u srpskom jeziku”. [In:] V. Vasić (ed) *Diskurs i diskursi*. Novi Sad: Filozofski fakultet, 2010, 195–212.
- Ulicný, Oldrich. „Lingvistické a psychosociální aspekty užívání agresivních verbálních prostředků, zvl. vulgarismů, v současné veřejné české komunikaci”. [In:] O. Ulicný (ed.) *Eurolingua & Eurolitteraria*. Liberec: Technická univerzita, 2009, 43–48.
- Šmelík, Martin, Michaela Lišková. „K lexikografickému zpracování tabuových slov”. *Slovo a slovesnost* 80, 2019: 39–57.
- Štícha, František et al. *Velká akademická gramatika spisovné češtiny I. Morfologie: druhy slov, tvoření slov. Část 2*. Praha: Academia, 2018.

Извори

- Андрић, Иво. На Дрини ћуприја. Београд: Просвета; Загреб: Младост; Сарајево: Свјетлост; Љубљана: Државна založba Slovenije, 1967.
[Andrić, Ivo. *Na Drini ćuprija*. Beograd: Prosveta; Zagreb: Mladost; Sarajevo: Svjetlost; Ljubljana: Državna založba Slovenije, 1967]
- Вујанић, Милица et al. Речник српског језика. Нови Сад: Матица српска, 2011.
[Vužanić, Milica et al. *Rečnik srpskoga jezika*. Novi Sad: Matica srpska, 2011]
- ЧСР: Качаник, Емилија et al. Чешко-српски речник I, II. Београд: САНУ, 2001.
[ČSR: Kačanik, Emilija et al. *Češko-srpski rečnik I, II*. Beograd: SANU, 2001]
- Михајловић, Драгослав. Кад су цветале тикве. Нови Сад: Матица српска, 1968.
[Mihajlović, Dragoslav. *Kad su cvetale tikve*. Novi Sad: Matica srpska, 1968]
- Стевановић, Михајло et al. (eds.) Речник српскохрватског књижевног језика I–VI. Нови Сад: Матица српска, 1967–1976.
[Stevanović, Mihajlo et al. (eds.) *Rečnik srpskohrvatskoga književnog jezika I–VI*. Novi Sad: Matica srpska, 1967–1976]
- Тошић, Добрица. Време смрти. Београд: Просвета, 1976.
[Ćosić, Dobrica. *Vreme smrti*. Beograd: Prosveta, 1976]
- Хемингвеј, Ернест. За ким звоно звони. Београд: Просвета, 1968. Превео Светозар Бркић.
[Hemingway, Ernest. *Za kim zvono zvoni*. Beograd: Prosveta, 1968. Preveo Svetozar Brkić]
- РСЛ: Хлебeц, Борис. Речник сленга. Енглеско-српски : српско-енглески. Београдска књига: Београд 2006.
[RSI: Hlebec, Boris. *Rečnik slenga*. Englesko-srpski : srpsko-engleski. Beogradska knjiga: Beograd 2006]
- Adamovičová, Ana, Martin Vavřín. *Korpus InterCorp – srbština, verze 13 z 1.11.2020*.

- Praha: Ústav Českého národního korpusu Filozofické fakulty Univerzity Karlovy, 2020.<<http://www.korpus.cz>> 02.05.2022.
- Andrić, Ivo. Most na Drině. Praha: Odeon, 1987. Překlad: Milada Nedvěďová.
- Čapek, Karel. O věcech obecných čili Zóon politikon. Praha: Československý spisovatel, 1991.
- Čapek, Karel. O opštím stvarima ili Zoon politikon. Beograd: Stubovi kulture, 2001. Prevod: Aleksandar Ilić.
- Český národní korpus. Ústav českého národního korpusu, Univerzita Karlova, Filozofická fakulta. <<https://www.korpus.cz>> 02.05.2022.
- Ćirić, Zoran. Hobo. Beograd: Narodna knjiga Alfa, 2002.
- Ćirić, Zoran. Hobo. Praha: Runa, 2012. Překlad: Jan Doležal.
- Ćosić, Dobrica. Čas smrti. Praha: Odeon, 1976. Překlad: Milada Nedvěďová.
- Dalzell, Tom (ed.) The Routledge Dictionary of Modern American Slang and Unconventional English. Oxon – New York: Routledge, 2018.
- RAAS: Gerzić, Borivoj. Rečnik anglo-američkog slenga. Beograd: Istar, 2002.
- RSŽ: Gerzić, Borivoj. Rečnik srpskog žargona (i žargonu srodnih reči i izraza). Beograd: Bookbridge, 2012.
- SSJČ: Havránek, Bohuslav, Jaromír Bělič, Miloš Helcl, Alois Jedlička (eds.) Slovník spisovného jazyka českého I–IV. Praha: Československá akademie věd, 1960–1971.
- Hemingway, Ernest. For Whom the Bell Tolls. Stockholm: The Continental Book Company, 1945.
- Hemingway, Ernest. Komu zvoní hrana. Praha: Naše vojsko, 1981. Překlad: Jiří Valja.
- Hugo, Jan, Markéta Fidlerová, Kateřina Adamková, Zdeňka Juránková (eds.) Slovník nespisovné češtiny. Praha: Maxdorf, 2006.
- Hrabal, Bohumil. Obsluhoval jsem anglického krále. Praha: Pražská imaginace, 1993.
- Hrabal, Bohumil. Služio sam engleskog kralja. Beograd: Agencija Trivić, 2005. Prevod: Dragoljub Matić.
- Hujer, Oldřich, Emil Smetánka, Miloš Weingart et al. (eds.) Příruční slovník jazyka českého. I–IX. Praha: Státní pedagogické nakladatelství, 1935–1957.
- Imami, Petrit. Beogradski frajerski rečnik. Beograd: NNK International, 2003.
- Internetový slovník současné češtiny.<<https://www.nechybujte.cz/slovník-soucasne-ces-tiny>> 02.05.2022.
- Jeníková, Anna, Karel Lemarie, Jan Sedláček, Stanislava Sýkorová. Srbocharvátsko český slovník. Praha: Academia, 1982.
- Kiš, Danilo. Enciklopedija mrtvih. Beograd: Prosveta, 1990.
- Kiš, Danilo. Encyklopedie mrtvých. Praha: Mladá fronta, 1995.
- Klégr, Aleš, Michal Kubánek, Markéta Malá et al. Korpus InterCorp – angličtina, verze 13 z 1. 11. 2020. Praha: Ústav Českého národního korpusu Filozofické fakulty Univerzity Karlovy, 2020.<<http://www.korpus.cz>> 02.05.2022.
- Kraus, Kamil. Slovník anglického slangu. Praha: Olympia, 2004.
- Lustig, Arnošt. Modlitba pro Kateřinu Horovitzovou. Praha: Mladá fronta, 1990.
- Lustig, Arnošt. Molitva za Katarinu Horovic. Beograd: Stubovi kulture, 2002. Prevod: Ana Adamović.
- Machálek, Tomáš. KonText – aplikace pro práci s jazykovými korpusy. Praha: Filozofická fakulta Univerzity Karlovy, 2014.
- Machek, Václav. Etymologický slovník jazyka českého. Praha: Nakladatelství Lidové noviny, 1997.

- Makjuan, Ijan. Iskupljenje. Beograd: Paideia, 2003. Prevod: Arijana Božović.
- McEwan, Ian. Atonement. London: Vintage 2002.
- McEwan, Ian. Pokání. Praha: Odeon, 2003. Překlad: Marie Válková.
- M-WD: Merriam-Webster Dictionary. 2022.<<https://www.merriam-webster.com>> 02.05.2022.
- Mihajlović, Dragoslav. Prohra. Praha: Odeon, 1979. Překlad: Jiří Fiedler.
- Poldauf, Ivan. Česko-anglický slovník. Praha: Státní pedagogické nakladatelství, 1986.
- Rejzek, Jiří. Český etymologický slovník. Voznice: Leda, 2001.
- Rosen, Alexandr, Martin Vavřín, Adrian Jan Zasina. Korpus InterCorp – čeština, verze 13 z 1. 11. 2020. Praha: Ústav Českého národního korpusu Filozofické fakulty Univerzity Karlovy, 2020.<<http://www.korpus.cz>> 02.05.2022.
- Vavřín, Martin, Alexandr Rosen. Treq – databáze překladových ekvivalentů. Praha: Filozofická fakulta Univerzity Karlovy, 2015.<<http://treq.korpus.cz>> 02.05.2022.
- Viewegh, Michal. Výchova dívek v Čechách. Praha: Český spisovatel, 1994.
- Viveg, Mihal. Vaspitanje devojaka u Češkoj. Novi Sad: Stylos, 1999. Prevod: Dagmar Ruljančić i Ivan Balenović.

Katarina Mitrićević-Štepanek

ON ONE VULGARISM IN THE CZECH LANGUAGE AND ITS EQUIVALENTS IN SERBIAN AND ENGLISH

Summary

The paper discusses the vulgarism *kurva* in the Czech language and its equivalents in Serbian and English. The semantics and function of the given lexeme are analyzed on the material of the Czech National Corpus (Český národní korpus), with special reference to its secondary function of interjection. Based on the examples from literary works and film subtitles, which are included in the corpus, the equivalents in Serbian and English are determined. The research results are compared with the existing lexicographic definitions in monolingual and bilingual dictionaries and the possibilities of their specifying or addition are pointed out.

It is concluded that, in its primary function, the vulgar word in Czech is most often used for negative evaluation of a woman, and the same applies to its equivalents in Serbian and English. In its secondary function the Czech lexeme expresses emotional reactions such as contempt, anger, dissatisfaction, fear, surprise, disappointment, resignation, and its equivalents in English and Serbian are obscene, vulgar expressions, also used as interjections. In the lexicographic sources of the Czech and Serbian languages the primary meanings of the lexeme completely coincide, but the secondary function is not mentioned in the Czech-Serbian dictionary, as it is not in the general monolingual dictionaries of the Czech language. Given that it is one of the most frequent swear words in the Czech language, it should be included in future Czech-Serbian dictionaries, but its Serbian lexicographic equivalent can be a non-vulgar one, due to restrictive language policy.

Keywords: vulgarism, semantics, function, Czech language, Serbian language, English language, equivalent, Czech National Corpus.